

گسترش قلمرو موافقت‌نامه داوری به شخص ثالث و قائم‌مقام

تألیف

دکتر بابک شید

عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد پردیس

با دیباچه

دکتر ابراهیم نثاریان

استاد دانشگاه تبریز

مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های حقوقی

تهران - ۱۴۰۰

سرشناسه	:	شید، بابک، ۱۳۶۱ - ایران. قوانین و احکام .Iran. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور	:	گسترش قلمرو موافقت‌نامه داوری به شخص ثالث و قائم مقام / تالیف بابک شید؛ با دیباچه ابراهیم شعاریان.
مشخصات نشر	:	تهران: موسسه مطالعات و پژوهشهای حقوقی شهر دانش، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	:	۴۳۵ ص.
شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۴۷۵-۱۴۸-۳
وضعیت فهرست‌نویسی	:	فیبا
یادداشت	:	ص.ع. به انگلیسی: . . . Babak sheed .extension of arbitration...
یادداشت	:	کتابنامه: ص. ۴۱۷ - ۴۳۵؛ همچنین به صورت زیرنویس.
موضوع	:	داوری تجاری -- ایران
موضوع	:	Arbitration agreements, Commercial-- Iran
موضوع	:	داوری بین‌المللی تجاری -- ایران
موضوع	:	International commercial arbitration-- Iran
موضوع	:	جانشینی (حقوق) -- ایران
موضوع	:	Subrogation -- Iran
شناسه افزوده	:	شعاریان ستاری، ابراهیم، ۱۳۴۲ - مقدمه‌نویس
رده‌بندی کنگره	:	KMH۱۳۴
رده‌بندی دیویی	:	۳۷۱/۵۵۰۶
شماره کتابشناسی ملی	:	۱۳۳۲۷۰۲

با مراجعه به فروشگاه اینترنتی شهر دانش از مزایای خرید آنلاین و تخفیف ویژه برخوردار شوید.

www.shahdedanesh.com

عنوان: گسترش قلمرو موافقت‌نامه داوری به شخص ثالث و قائم‌مقام
تألیف: دکتر بابک شید
ناشر: مؤسسه مطالعات و پژوهشهای حقوقی شهردانش
ویراستار و صفحه‌آرا: سودابه رسولی
طراح جلد: زهرا کریمی
نوبت چاپ: اول
تاریخ چاپ: ۱۴۰۰
شمارگان: ۲۰۰
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۷۵-۱۴۸-۳
بهاء: ۱۶۰,۰۰۰ تومان

حق چاپ محفوظ است.

تهران - خیابان کریم خان زند - خیابان سنایی - خیابان نهم - خیابان گیلان - پلاک ۵

کد پستی ۱۵۸۵۷۴۳۱۱۱ صندوق پستی: ۱۵۸۷۵/۴۵۳۹ تلفن: ۸۸۱۱۵۸۱ شماره: ۸۸۱۱۵۸۰

Email: publication@sdil.ac.ir Website: <http://www.sdil.ac.ir>

به نام خداوند جان و خرد

سخن ناشر

توسعه ادبیات حقوقی در هر کشور، نقش مهمی در پیشرفت نظام حقوقی آن کشور ایفا می‌نماید. اندیشمندان و پژوهشگران دنیای بیکران حقوق، که شیفته نظم‌اند و سرباز عدالت، آموزه‌های علمی و تجربیات عملی خویش را به جامعه حقوقی عرضه می‌دارند تا بتوانند در تثبیت و تنویر نظم اجتماعی و استقرار عدالت و اصلاح و پیشرفت کشور سهیم گردند.

قانونگذار فهیم و آگاه، هیچگاه در مقام تهیه پیش‌نویس و مهیا شدن جهت وضع قانون، خود را بی‌نیاز از ادبیات و دکترین حقوقی کشور و مشورت با خبرگان نخواهد یافت، و هیچگاه مصوبات قبلی خویش را دائمی و مصون از نقد و اصلاح قلمداد نخواهد نمود. قضات متخصص و عدالت‌پیشه نیز نقد علمی و منصفانه آرای خود را مایه تکامل و پیشرفت می‌دانند.

دانشکده‌های حقوق که به مأموریت خطیر تربیت قضات، وکلا، مشاوران حقوقی، سردفتران، پژوهشگران و اساتید حقوق و فقه دست می‌گذارند علاوه بر اینکه از آموزه‌های علمی و قضایی کشور بسیار بهره می‌برند متقابلاً رسالت مهمی در غنی‌سازی ادبیات و دکترین حقوقی کشور برعهده دارند.

کشور ایران به‌ویژه در دو دهه اخیر پیشرفت قابل توجهی در توسعه کمی ادبیات حقوقی کشور را شاهد بوده است. تعداد کتب و نشریات حقوقی منتشره در کشور طی بیست سال اخیر، به نسبت گذشته به مراتب افزایش یافته است. این دستاورد را باید به فال نیک گرفت و امیدوار بود که این پیشرفت کمی به همین میزان با توسعه‌ای کیفی در بارور شدن دکترین حقوقی مورد نیاز کشور همراه باشد و با احترام به حقوق مالکیت فکری دیگران انتشار یابد.

انتشارات مؤسسه مطالعات و پژوهشهای حقوقی شهردانش که همواره سعی داشته است علاوه بر انتشار آثار حاصل از تحقیقات پژوهشکده حقوق، به صورتی هدفمند و با ارزیابی علمی به گزینش و چاپ و انتشار کتابهای حقوقی در حوزه‌ها و موضوعات مورد نیاز جامعه حقوقی کشور مبادرت ورزد، زحمات آقای دکتر بابک شید در تألیف کتاب **گسترش قلمرو موافقت‌نامه داوری به شخص ثالث و قائم‌مقام** را ارج نهاده، امیدوار است این کتاب مورد استقبال جامعه حقوقی کشور و مورد استفاده متولیان امر قرار گیرد.

وحید اشتیاق

فهرست مطالب

۷	سخن ناشر
۱۳	دیباچه
۱۵	مقدمه
۲۷	بخش اول: مبانی گسترش موافقت‌نامه داوری
۳۴	فصل اول: انعقاد موافقت‌نامه داوری
۳۶	مبحث اول: کارکرد اراده متعاقدين
۴۴	مبحث دوم: اقسام داوری از نظر تأثیر اراده
۴۶	گفتار اول: داوری اختیاری
۴۸	گفتار دو: داوری تقنینی
۵۳	الف: شورای حل اختلاف
۵۸	ب: مراجع حل اختلاف کار
۶۱	ج: هیئت داوری بورس اوراق بهادار
۶۵	د: داوری در طلاق
۶۹	ه: دیوان داوری ایران و ایالات‌متحده
۷۳	و: شروط داوری الحاقی
۷۴	گفتار سوم: داوری تخییری
۷۸	الف: معاهدات مربوط به سرمایه‌گذاری خراجی
۸۵	ب: معاهدات اجتناب از اخذ مالیات مضاعف
۸۶	فصل دوم: اثر تعیین موضوع موافقت‌نامه داوری
۸۹	مبحث یک: داوری پذیری اختلافات غیر قراردادی
۹۳	گفتار اول: اختلافات غیر قراردادی موجود
۹۶	گفتار دوم: اختلافات غیر قراردادی آتی
۹۸	مبحث دوم: داوری پذیری اختلافات قراردادی

- ۱۰۵ فصل سوم: داوری‌پذیری
- ۱۲۶ مبحث اول: وضعیت موافقت‌نامه داوری
- ۱۲۸ مبحث دوم: رابطه موافقت‌نامه داوری و قرارداد پایه
- ۱۳۱ مبحث سوم: موافقت‌نامه داوری به‌منزله توافق تکمیلی
- ۱۳۳ مبحث چهارم: موافقت‌نامه داوری به‌منزله توافق وثیقه‌ای
- ۱۳۷ فصل چهارم: اثر ذاتی و دوام موافقت‌نامه داوری
- ۱۳۹ مبحث اول: مقتضای ذات موافقت‌نامه داوری
- ۱۵۵ مبحث دوم: جواز و لزوم موافقت‌نامه داوری
- ۱۶۶ فصل پنجم: قلمرو موافقت‌نامه داوری
- ۱۶۸ مبحث اول: قلمرو موضوعی داوری
- ۱۷۱ گفتار اول: گسترش قلمرو موضوعی قرارداد ناشی از تصریح متعاقدین
- ۱۸۵ گفتار دوم: گسترش قلمرو موضوعی قرارداد ناشی از تفسیر
- ۱۹۱ مبحث دوم: قلمرو شخصی داوری
- ۱۹۲ گفتار اول: گسترش قلمرو شخصی داوری نسبت به شخص ثالث
- ۱۹۴ بند یک: تأثیر داوری بر شخص ثالث طاری
- ۱۹۷ بند دو: تأثیر داوری بر شخص ثالث واقعی
- ۲۰۷ گفتار دوم: گسترش قلمرو شخصی داوری به قائم‌مقام
- ۲۰۸ بند یک: تأثیر موافقت‌نامه داوری نسبت به قائم‌مقام عام
- ۲۰۹ الف: توارث موافقت‌نامه داوری
- ۲۱۶ ب: تأثیر وصایت بر موافقت‌نامه داوری
- ۲۲۲ بند دو: تأثیر موافقت‌نامه داوری نسبت به قائم‌مقام خاص
- ۲۲۶ الف: انتقال تبعی موافقت‌نامه داوری
- ۲۳۶ ب: انتقال مستقل قرارداد داوری
- ۲۳۹ نتیجه‌گیری بخش اول
- بخش دوم: گسترش قلمرو موافقت‌نامه داوری در پرتو مطالعه تطبیقی نظریات حقوقی
- ۲۴۳
- ۲۴۷ فصل اول: گسترش اثر داوری به شخص ثالث
- ۲۴۸ مبحث اول: نظریه شخص ثالث ذی نفع

- ۲۵۳ الف) مبانی شرط مداخله ثالث در داوری
- ۲۵۶ بند یک: مقایسه شرط «مداخله ثالث» و شرط فعل
- ۲۵۸ بند دوم: مقایسه شرط «ورود ثالث» و شرط نتیجه
- ۲۶۰ گفتار اول: آثار شرط مداخله شخص ثالث
- ۲۶۲ بند یک: شخص ثالث ذی نفع در داوری
- ۲۶۵ بند دو: منابع ایجاد نفع برای شخص ثالث
- ۲۶۸ مبحث دوم: نظریه نمایندگی
- ۲۷۲ گفتار اول: رابطه نمایندگی آشکار با موافقتنامه داوری
- ۲۷۴ بند اول: اعتبار موافقتنامه داوری منعقد شده توسط نماینده افشاء شده
- ۲۷۶ بند دوم: استناد به موافقتنامه داوری منعقد شده توسط نماینده افشاء شده
- ۲۷۷ گفتار دوم: رابطه نمایندگی پنهان با موافقتنامه داوری
- ۲۷۹ بند اول: انعقاد موافقتنامه داوری توسط حق العمل کار
- ۲۸۳ بند دوم: استناد به موافقتنامه داوری منعقد شده توسط حق العمل کار
- ۲۸۳ ب) استناد اصیل به موافقتنامه داوری
- ۲۹۲ مبحث سوم: نظریه اصیل و واقعی
- ۲۹۴ گفتار اول: مبانی نظریه اصیل واقعی
- ۲۹۹ گفتار دوم: حدود اعمال نظریه اصیل واقعی
- ۲۹۹ بند اول: از نظر موضوع داوری
- ۳۰۱ بند دوم: از نظر اشخاص
- ۳۰۵ مبحث چهارم: نظریه گروه شرکتها
- ۳۰۶ گفتار اول: پیشینه ایجاد نظریه گروه شرکتها
- ۳۱۰ گفتار دوم: مبانی و شرایط اعمال نظریه گروه شرکتها
- ۳۱۹ مبحث پنجم: نظریه استاپل
- ۳۲۱ گفتار اول: پیشینه اعمال قاعده استاپل در داوری
- ۳۲۴ گفتار دوم: مبانی و شرایط اعمال قاعده استاپل در داوری
- ۳۳۲ مبحث ششم: نظریه مشارکت به وسیله ارجاع
- ۳۳۴ گفتار اول: پیشینه نظریه مشارکت در داوری به وسیله ارجاع
- ۳۳۸ گفتار دوم: مبانی و شرایط اعمال نظریه مشارکت در داوری به وسیله ارجاع
- ۳۴۵ فصل دوم: گسترش اثر داوری به قائم مقام